

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 16 januari 2020
Betreft Verslag van de Landbouw- en Visserijraad van 16 en 17 december
2019

Ons kenmerk

DGA-EIA / 19309339

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de uitkomsten van de Landbouw- en Visserijraad die op 16 en 17 december jl. plaatsvond te Brussel. Tevens informeer ik uw Kamer over de betaaldoelstellingen op grond van het GLB.

I. Onderwerpen op de Landbouw- en Visserijraad

Verklaring over dierenwelzijn

Informatie van Denemarken, België, Duitsland, Hongarije, Luxemburg, Zweden en Nederland

Tijdens de Raad zijn (als hamerstuk) conclusies over dierenwelzijn aangenomen. In deze Raadsconclusies is onder meer aangegeven dat goed dierenwelzijn een integraal onderdeel van duurzame dierlijke productie is. De Europese Commissie wordt in de conclusies verzocht om een nieuw EU-strategiedocument te ontwikkelen voor dierenwelzijn (rekening houdend met de externe beoordeling die plaats vindt van het oude strategiedocument 2012-2015). Voor bestaande wettelijke EU-vereisten/-regelgeving bestaat behoefte aan verdere doorontwikkeling, vooral met betrekking tot transport, en ook voor varkenswelzijn, lichamelijke ingrepen en het werken met welzijnsindicatoren.

Denemarken verklaarde mede namens, België, Duitsland, Hongarije, Luxemburg, Zweden en Nederland dat de conclusies rondom dierenwelzijn ambitieus zijn en dus ook steun en ambitie van lidstaten en Commissie verlangen. Er werd gevraagd om een plan van de Europese Commissie om hier voortgang te maken alsmede een verzoek aan Commissie om elk half jaar te rapporteren over de voortgang. De Europese Commissie nam kennis van deze oproep.

Vangstmogelijkheden 2020

Commissaris Sinkevicius presenteerde het Commissievoorstel voor de vangstmogelijkheden (TAC/quota) voor 2020. Hij verwees naar de recente voorstellen voor de Green Deal waarin ook blauw een belangrijke rol speelt. "2020 is het jaar waarin we *Maximum Sustainable Yield (MSY)*, moeten halen, dus we moeten geloofwaardige maatregelen nemen", aldus Sinkevicius. De Europese

Commissie heeft in de voorstellen daarom MSY (meestal MSY-puntwaarde) als uitgangspunt genomen. Ook is rekening gehouden met de meerjarenplannen Noordzee en Noordwestelijke Wateren. Soms zijn er lagere en soms hogere ranges gebruikt, maar wel binnen de wettelijke grenzen. Voor de bijvangsten in de Keltische zee is vorig jaar een ruilsysteem opgezet. De Commissie gaf aan dat dat heeft gewerkt, maar de lidstaten hebben hun commitment aan de bijvangstreductieplannen niet nageleefd. Dat zet de geloofwaardigheid onder druk. Daarom zijn aanvullende maatregelen voor selectiviteit, monitoring en controle nodig. Vooral kabeljauw in de Keltische zee vraagt aandacht. Hier wordt een grote vermindering van de *Total Allowable Catch* (TAC) voorgesteld met flankerende herstelmaatregelen.

Hierop volgende een tafelronde waarin de sprekers hun posities uiteenzetten. Vrijwel alle lidstaten gaven te kennen voorstander te zijn van het bereiken van de MSY op een zo kort mogelijke termijn. Veel lidstaten leken echter bereid om hiervan af te wijken omwille van de aanlandplicht en sociaaleconomische overwegingen. Waar een groep lidstaten bezwaar maakte tegen de voorgestelde controlemaatregelen van de Commissie, benadrukte een aantal lidstaten het belang van de inzet van CCTV.

Na verschillende onderhandelingsrondes bereikte de Raad een akkoord over het eindvoorstel over de vangstmogelijkheden voor 2020. Hierin zijn alle punten van de Nederlandse inzet verwerkt. Zo zijn voor de zeebaars de vangstmogelijkheden op het door Nederland bepleitte MSY-niveau vastgesteld met extra mogelijkheden voor de demersale vloot, zegen, haken en lijnen. De voor Nederland belangrijke toevoeging van de GNC-code voor staand-wantvisserij is eveneens opgenomen. Verder is de bag limit voor de recreatieve visserij in de periode 1 maart – 30 november 2020 verhoogd van één naar twee zeebaarzen per dag.

De Europese Commissie had in haar voorstel een reductie van -29% van de gecombineerde TAC voor tarbot en griet voorgesteld. Nederland heeft aangegeven deze korting niet te willen aanvaarden. Het voorzitterschap heeft conform deze inzet de TAC voor griet en tarbot minder fors verlaagd. De uiteindelijke TAC is vastgesteld op 6.498 ton, wat een reductie van -20% betekent. Het meerjarenplan Noordzee laat de Raad ruimte om grote fluctuaties van het advies te beperken tot 20%. Dat is in dit geval gebeurd. Ook het voorstel van de Commissie voor rog in de Noordzee is in de Raad aangepast. Er is besloten tot een toename van de TAC met 5% in plaats van een afname van -4%. Hierbij heb ik invulling gegeven aan de motie van het lid Weverling c.s. (Kamerstuk 21501-32, nr. 1219).

Voor de Keltische zee is een pakket herstelmaatregelen voor kabeljauw en wijting afgesproken. Nederland heeft gepleit voor een uitzondering hiervan voor de vloot waarvan de bijvangst van kabeljauw kleiner is dan 1,5%. Deze is overgenomen. In de loop van het jaar zal STECF de validatie van de bijvangstdata beoordelen. De TAC voor bijvangsten van kabeljauw in de Keltische zee is vastgesteld op 805 ton (-50% ten opzichte van vorig jaar). De voorstellen voor verhoging van de TACs voor tong (+39,8%) en schol (+17,1%) zijn door de Raad aangenomen. Voor schol in het Skagerrak (area 3a) is een TAC vastgesteld van 16.655 ton.

De formele tekst zal in de Landbouw- en Visserijraad van januari aanstaande worden vastgesteld.

Overzicht van de verschillen tussen het MSY-advies van ICES en de uitkomsten van de onderhandelingen voor de Noordzeesoorten

In totaal heeft de *International Council for the Exploration of the Sea* (ICES) in 2019 advies gegeven over de vangstmogelijkheden voor 269 bestanden in 2020. Dat zijn adviezen voor visbestanden per gebied. Zo geeft ICES één advies voor schol in de Noordzee, maar zijn er 4 verschillende bestanden van zandspiering in de Noordzee waarover ICES individueel adviseert.

De gebieden en de TACs per visbestand die vast worden gesteld tijdens de Decemberraad komen echter niet altijd overeen met de gebieden waarover ICES adviseert. Zo zijn er zoals gezegd 4 verschillende adviezen voor zandspiering in de Noordzee, maar wordt er uiteindelijk één TAC door de EU vastgesteld. Het kan ook zijn dat ICES 1 advies geeft, maar er meerdere TACs worden vastgesteld over verschillende (kleinere) gebieden. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij haring. Dit maakt het in sommige gevallen lastig om een eenduidige vergelijking te maken tussen enerzijds het ICES-advies en anderzijds de vastgestelde TACs in de uiteindelijk EU-Verordening vangstmogelijkheden van het betreffende jaar.

Ook is het zo dat ICES niet voor alle 269 bestanden komt tot een advies op basis van de MSY-benadering. Dit komt omdat de kwaliteit van de beschikbare gegevens per visbestand verschilt. Voor de bestanden waar de MSY-benadering niet mogelijk is, hanteert ICES een andere methode, afhankelijk van de data die beschikbaar zijn. Wel is voor de (commercieel) belangrijkste bestanden over het algemeen genoeg data beschikbaar om een MSY-advies te kunnen geven. Ook meerjarenplannen (wanneer van kracht) kunnen worden toegepast door ICES bij adviezen met genoeg data. In totaal heeft ICES voor 2020 voor 99 van de 269 bestanden geadviseerd op basis de MSY-benadering of een meerjarenplan.

Van deze 99 visbestanden bevinden zich er 26 in de Noordzee. Hiervan zijn 24 bestanden op MSY-niveau vastgesteld tijdens de Landbouw- en Visserijraad in december 2019. In onderstaand overzicht staan de 26 bestanden in de Noordzee waarvoor een MSY-advies beschikbaar is. Hiermee geef ik invulling aan de toezegging gedaan aan het lid Wassenberg (PvdD) tijdens het Algemeen Overleg op 11 december 2019.

Zoals aangegeven tijdens het AO, werden er in 2019 in totaal 59 TACs op MSY-niveau vastgesteld. Dit getal is gebaseerd op de TACs in de verordening, niet op het aantal MSY-adviezen van ICES. Voor 2020 is het aantal bestanden vastgesteld op MSY-niveau toegenomen naar in totaal 62 bestanden van de in totaal 77 MSY-bestanden waarop de EU-Verordening vangstmogelijkheden 2020 betrekking heeft. Om een zo volledig mogelijk beeld te geven van de bestanden die op MSY zijn vastgesteld zal ik in onderstaande tabel ingaan op de individuele visbestanden in de Noordzee waarvoor MSY-advies gegeven is.

Bestand	Meerjarenplan en/of MSY-	Vershil met TAC vastgesteld tijdens de decemberraad
----------------	---------------------------------	------------------------------------------------------------

	advies gevolgd?	
Makreel	Ja	n.v.t
Zandspiering (midden en zuidelijke Noordzee, Doggersbank)	Ja	n.v.t.
Zandspiering (Skaggerak, midden en zuidelijke Noordzee)	Ja	n.v.t.
Zandspiering (Skaggerak, midden en noordelijke Noordzee)	Ja	n.v.t.
Zandspiering (midden en noordelijke Noordzee)	Ja	n.v.t.
Haring (Atlantische Oceaan)	Ja	n.v.t.
Haring (Noordzee, Skagerrak, Kattegat, Kanaal)	Ja	n.v.t.
Noorse kreeft (Noordelijke Noordzee, Fladengronden)	Ja	n.v.t.
Noorse kreeft (midden Noordzee, Firth of Forth)	Ja	n.v.t.
Noorse kreeft (midden Noordzee, Moray Firth)	Ja	n.v.t.
Noorse kreeft (midden Noordzee, Farn Deeps)	Ja	n.v.t.
Schelvis	Ja	n.v.t.
Schol	Ja	n.v.t.
Tong	Ja	n.v.t.
Heek	Ja	n.v.t.
Wijting	Ja	n.v.t.
Horsmakreel	Ja	n.v.t.
Koolvis	Ja	n.v.t.
Noorse garnaal	Ja	n.v.t.
Hondstong	Nee	Deze TAC is gecombineerd met tongschar en daalt geen 29% zoals voorgesteld door de Commissie, maar -14%. Dat betekent dat de TAC is vastgesteld op 6.785 ton.
Zeebaars	Ja	n.v.t.
Kabeljauw	Nee	In de onderhandelingen met Noorwegen is een reductie van de TAC afgesproken van -50%. Dit wijkt af van het ICES advies, een reductie van -61%. Hiertoe is besloten vanwege de sociaaleconomische impact van de reductie. Wel is daarbij afgesproken dat er 10 gebieden gesloten worden in het begin van 2020 om

		paaierende kabeljauw te ontzien. Daarnaast is er een werkgroep met Noorwegen opgericht. In deze werkgroep worden mogelijke vervolgmaatregelen t.b.v. het herstel van het bestand onderzocht.
Scharretong	Ja	n.v.t.
Kevers	Ja	n.v.t.
Sprot	Ja	n.v.t.
Tarbot	Ja	n.v.t.

Oostzeevervisserij

De Raad heeft akkoord bereikt over de vangstmogelijkheden op de Oostzee voor 2020.

Het compromisvoorstel voor een algemene oriëntatie over maatregelen die een oplossing moet bieden voor de kabeljauwvisserij in de Oostzee en de haringvisserij in het westelijke deel ervan. Dit voorstel betreft twee onderdelen, namelijk de wijziging van het meerjarenplan voor de Oostzee en het huidige Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV) en vloeit voort uit de besluiten van de Landbouw- en visserijraad in oktober jl., waarin radicale maatregelen zijn genomen voor de kabeljauw- en haringvisserij in de Oostzee.

Volgens de Commissie beoogt haar oorspronkelijke voorstel de uitzonderlijke crisis in de Oostzee aan te pakken, met name gericht op vermindering van de structurele overcapaciteit. De compromistekst van het voorzitterschap wijkt hier sterk van af en is niet te consolideren met het oorspronkelijke doel, aldus Commissaris Sinkevicius. Zijn grootste bezwaar zat in het feit dat de verschillende vlootsegmenten niet zijn gedefinieerd, waardoor de capaciteitsreductie niet kan worden gegarandeerd. Ook vond de Commissaris de uitbreiding van het toepassingsbereik van visserijfondsen tot westelijke haring en kabeljauw niet gerechtvaardigd aangezien de inzet van het fonds niet zal leiden tot een herstructurering van de vloot. Tot slot maakte de Commissie bezwaar tegen de schrapping van de door haar voorgestelde controlemaatregelen.

Het compromisvoorstel van het voorzitterschap kon op steun van de betrokken lidstaten rekenen. Eén lidstaat betreurde echter het schrappen van controlemaatregelen (met name CCTV). Een andere lidstaat dankte het voorzitterschap voor het opnemen van de westelijke bestanden in het voorstel en wilde eigenlijk ook een herziening van art 25 lid 5 van de EMFF-verordening. Slechts één lidstaat kon het compromisvoorstel niet steunen omdat het onvoldoende tegemoet zou komen aan de problemen in de lidstaat.

Nederland heeft geen belangen in de Oostzee en heeft dit punt aangehoord.

Diversenpunt: Budget flexibiliteit in het EFMZV 2014-2020

Ons kenmerk
DGA-EIA / 19309339

Tsjechië heeft mede namens een aantal lidstaten, waaronder Nederland, een verklaring opgesteld om budget flexibiliteit binnen het huidige EFMZV mogelijk te maken. Hoewel de specifieke behoefte om aanspraak te kunnen maken op het fonds per lidstaat verschilt, hebben alle lidstaten te maken met onderuitputting van het fonds door de huidige regels, waardoor een financiële correctie dreigt plaats te vinden omdat veel lidstaten niet kunnen voldoen aan de huidige regels. Tsjechië vroeg de Commissie daarom om met voorstellen te komen om de huidige EFMZV-verordening te wijzigen.

Veel delegaties steunden in meerdere of mindere mate de Tsjechische oproep. Een groep lidstaten had echter twijfels bij de roep om meer flexibiliteit. Hoewel meer flexibiliteit voordelen kan hebben, mag dit geenszins ten koste gaan van de budgetten voor datacollectie en toezicht. Wat deze lidstaten betreft zijn controle en datacollectie de kern van het fonds.

Ook Nederland heeft steun uitgesproken voor het Tsjechische oproep. Wel wil Nederland dat er onderzocht wordt of verlaging van het budget voor gedeeld beheer mogelijk is. Ook is Nederland bereid om de budgetten voor controle en datacollectie onder te verhogen.

Volgens de Commissie is de wijziging van de huidige verordening zeer tijdrovend. Wel staat zij klaar om lidstaten te helpen om te voldoen aan de vereisten om een succesvol beroep te kunnen doen op het fonds.

Toekomst GLB
Gedachtewisseling

Finland presenteerde als het sluitstuk van haar voorzitterschap een voortgangsrapportage over het verloop van de onderhandelingen over de drie verordeningen voor het toekomstig Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

De nieuwe Landbouwcommissaris Janusz Wojciechowski sprak zijn lof uit voor het verzette werk door het Finse voorzitterschap en gaf te kennen volledig gecommitteerd te zijn om samen met de Raad tot een compromis te komen. Ook bedankte hij het voorzitterschap voor het verdedigen van het GLB-budget. Wat hem betreft behoort dit de komende tijd tot zijn prioriteiten aangezien landbouw de komende jaren ook flink moet bijdragen aan de Green Deal. Andere prioriteiten van de nieuwe Commissaris betreffen het aantrekken van jonge boeren en nieuwe landbouwers, promoten van biologische landbouw, het beschermen van de concurrentiepositie van de Europese boeren en plattelandsontwikkeling. Tot slot gaf de Commissaris te kennen dat hij voornemens is om in de komende 2,5 jaar alle lidstaten te bezoeken om daar de landbouwers te spreken.

Hierop volgde een tafelronde waarbij alle lidstaten, zoals verwacht, hun bekende posities herhaalden. Naast hun standpunten over het budget droegen de lidstaten een groot aantal aspecten van het toekomstig GLB aan dat volgens hen nog

verdere discussie dan wel verduidelijking behoeft. Zo hecht een aantal lidstaten aan de verzwaarde conditionaliteitsregels en meent dat deze regels ook op de kleine boeren van toepassing moeten zijn. Anderen zetten zich juist af tegen deze stellingname en pleitten voor de uitzondering van de kleine landbouwers van deze regels om zo disproportionele controlelasten te voorkomen. Ook het al dan niet verplicht aanbieden van eco-regelingen was een terugkerende thema. De governance van de Strategischplanverordening was een andere centraal staand discussiepunt. Waar een groep lidstaten voorstander is van tweejaarlijkse voortgangsrapportage willen anderen twee rapportagemomenten over het gehele periode. Een aantal sprekers gaf aan behoefte te hebben aan een debat over de GMO-verordening, gezien de aanhoudende handelsconflicten en prijsvolatiliteit op de markt voor landbouwproducten. Ook riepen verschillende lidstaten op tot het behoud van de schoolprogramma's. Zoals verwacht, weerklonk de oproep van een groep Oost-Europese lidstaten tot verdere externe convergentie. Tot slot, verwelkomden alle sprekers de voornemen van de Commissaris om de boeren in de lidstaten te bezoeken.

Ook Nederland heeft haar belangrijkste standpunten nogmaals herhaald. Nederland staat sympathiek tegenover het Finse voorstel om één percentage vast te stellen voor de minimale inzet op klimaat en leefomgevingsuitgaven voor de hele GLB-envelop (Pijler I én II). Een hoge ambitie zal immers alleen gerealiseerd worden als een gelijk speelveld geborgd is. Het is dus wel zaak om hierbij een ambitieus percentage te hanteren om de klimaat- en leefomgevingsdoelen daadwerkelijk te kunnen bereiken. Nederland is voor de verplichting voor lidstaten om eco-regelingen in het Nationaal Strategisch Plan op te nemen, liefst met een geoormerkt budget, om de positieve bijdrage die het GLB moet leveren aan klimaat en leefomgeving ook voor de eerste pijler te borgen. Daarnaast heeft Nederland er op aangedrongen dat gekoppelde betalingen alleen gegeven mogen worden als de productie niet toeneemt. Ook heeft Nederland aandacht gevraagd voor een verdere discussie over het versterken van de rol van producenten- en brancheorganisaties en voor het goedkeuringsproces van de Nationale Strategische Plannen.

Tot slot heeft Nederland aan het inkomende Kroatische voorzitterschap kenbaar gemaakt dat Nederland uitzielt naar een goede samenwerking en een constructieve voorzetting van de onderhandelingen over het nieuwe GLB.

Diversenpunt: Minor Uses Coordination *Oproep van het Finse voorzitterschap*

Het Finse voorzitterschap wees bij dit punt op het belang van gecoördineerde samenwerking tussen EU-lidstaten over kleine toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen. Voor deze coördinatie is een bureau in het leven geroepen, de zogenaamde *Minor Uses Coordination Facility* (MUCF) die in de beginfase met financiële bijdragen van de Europese Commissie, Duitsland, Frankrijk en Nederland is opgezet. Het bureau is gehuisvest bij EPPO (*European and Mediterranean Plant Protection Organisation*). Vanaf 2018 is de financiering van de Europese Commissie gestopt en is dit bureau uitsluitend afhankelijk van financiële bijdragen van lidstaten. Nu blijkt dat, ondanks herhaalde oproepen, niet alle lidstaten financieel willen bijdragen, waardoor het coördinerende werk niet

optimaal kan verlopen en de continuïteit van MUCF onzeker is. Het voorzitterschap riep nogmaals alle lidstaten op om financieel bij te dragen.

Er was brede steun voor de oproep van het voorzitterschap. Vrijwel alle lidstaten gaven aan hun financiële verplichtingen inmiddels na te komen. Twee lidstaten waren echter van mening dat de financiering uit Europese gelden zou moeten komen. Slechts één lidstaat kan dit jaar niet bijdragen.

Voor de Nederlandse land- en tuinbouw zijn kleine toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen voor kleine teelten of beperkt gebruik in grote teelten van groot belang. Werkzame stoffen en middelen worden vaak door de industrie aangevraagd voor grote teelten. Het is dan ook belangrijk om ervaringen tussen landen uit te wisselen om het gebruik in nationale toelatingen uit te breiden naar kleine toepassingen. En om zoveel mogelijk harmonisatie tussen lidstaten te bewerkstelligen.

De Europese Commissie sprak haar steun uit voor de oproep van het voorzitterschap en riep het in gebreken blijvende lidstaat om op korte termijn te voldoen aan haar financiële verplichtingen.

Diversenpunt: Herkomstetikettering

Informatie van Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal en Griekenland

Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal en Griekenland vroegen de Europese Commissie om met een wetgevingsvoorstel te komen voor verplichte herkomstetikettering op zowel primaire landbouwproducten als ingrediënt van levensmiddelen. Dit om beter tegemoet te komen aan consumentenverwachtingen. Volgens deze lidstaten is er steeds meer vraag van de EU-consument naar de herkomst van ingrediënten in de levensmiddelen. Verder willen deze lidstaten dat verbetering van herkomstetiketteringsregels onderdeel wordt van de 'farm to fork' strategie. Meerdere lidstaten, waaronder Frankrijk, hebben afgelopen twee jaar een tijdelijk nationaal pilot voor verplichte herkomstetikettering ingesteld voor zowel zuivel-, vlees en andere landbouwproducten als ingrediënt voor de levensmiddelenindustrie. Deze nationale verplichtingen gelden alleen voor de producenten in het eigen land.

Het verzoek tot etiketteringswetgeving van deze lidstaten kon op steun van nog eens acht lidstaten rekenen. Een groep van zes lidstaten, waaronder Nederland, waarschuwde dat dergelijke etiketteringsverplichting mogelijk in strijd zou kunnen zijn met de beginselen van de interne markt en daarmee potentieel handelsbelemmeringen kan opwerpen. Daarom moeten de effecten van de pilots van lidstaten die tijdelijk verplichte herkomstetikettering hebben ingevoerd eerst goed worden bestudeerd alvorens er besloten kan worden of verplichtende wetgeving op Europees niveau wenselijk is. De evaluatie van de nationale pilots kan hierbij als input dienen.

Ook Nederland hecht veel belang aan transparantie over de herkomst van vlees en vleesingrediënten en is positief over de verplichte herkomstetikettering van vlees als ingrediënt. Wel is het belangrijk dat de gevolgen van etikettering voor de productie- en controlekosten proportioneel zijn. Over de herkomstetikettering van

zuivel steunt Nederland de conclusies van de Europese Commissie in haar rapport eerdere onderzoek naar een mogelijke bredere Europese verplichting van herkomstetikettering. Nederland vindt dat etikettering moet vrijwillig moet zijn en niet verplicht vanwege het disproportionele effect van dergelijke etikettering op de productie- en controlekosten. Nederland is wel van mening dat geharmoniseerde maatregelen voor herkomstetikettering wenselijker zijn dan de onduidelijkheid die er nu is door de tijdelijke verplichtingen die een aantal lidstaten afgelopen jaren heeft ingevoerd voor verschillende primaire landbouwproducten. Geharmoniseerde maatregelen moeten minimaal voldoen aan de bepalingen uit verordening 1169/2011 (voedselinformatie voor consumenten).

De Europese Commissie gaf te kennen dat zij een geharmoniseerde aanpak nodig acht. De Commissie is echter van mening dat de evaluaties van de nationale pilots eerst geëvalueerd dienen te worden alvorens zij overgaat tot het indienen van wetgevingsvoorstellen. Daarop verzocht de Commissie haar snel te voorzien van deze nationale evaluaties.

Diversenpunt: Raadsconclusies over de EU bioeconomiestrategie *Informatie van het voorzitterschap*

De Raad voor Concurrentievermogen heeft op 29 november jl. conclusies aangenomen over de EU bioeconomiestrategie, waarin ook aandacht is voor de onderwerpen landbouw en plattenlandsontwikkeling. Het Finse voorzitterschap heeft tijdens de Landbouw- en Visserijraad een korte update geven over deze Raadsconclusies.

Tot een volledige tafelronde kwam het niet bij dit punt. De Europese Commissie sprak lof uit voor het werk van het Finse voorzitterschap bij het bereiken van deze conclusies, waarna twee lidstaten het woord namen. Deze lidstaten reageerden positief op de Raadsconclusies, benadrukten nogmaals de belangrijke rol van bioeconomie bij een duurzame economie en vroegen om het momentum aan te grijpen om nu vervolgstappen te zetten. Eén van deze lidstaten vroeg de Commissie om meer steun voor de landen die hun nationale bioeconomiestrategie nog niet op orde hebben.

Nederland heeft dit aangehoord.

Amerikaanse importtarieven *Oproep van Frankrijk en Spanje*

De VS hebben vanaf 18 oktober jl. extra importheffingen opgelegd aan goederen uit de EU. De heffingen bestaan uit 10% heffing op afgebouwde vliegtuigen (exportwaarde 3,2 miljard USD) en 25% op landbouwproducten (4,3 miljard USD). Aanleiding voor deze sancties is een WTO-uitspraak van mei 2018, waarin de WTO concludeerde dat de EU en bepaalde lidstaten nog steeds subsidies geven aan Airbus, ondanks een eerdere uitspraak dat deze subsidies in strijd zijn met de WTO-regels. De WTO heeft op 2 december jl. besloten dat de tariefsverhogingen van de VS rechtmatig zijn.

Frankrijk en Spanje vroegen in een gezamenlijke verklaring aan de Commissie om noodzakelijke marktmaatregelen te nemen, in het bijzonder om de olijfolie-, kaas- en wijnboeren te compenseren. Verder vragen deze lidstaten om versterking van de bestaande EU-promotieactiviteiten richting derde landen. Er is wat deze lidstaten betreft behoefte aan gezamenlijke actie om Europese boeren te laten weten dat de EU over de instrumenten beschikt om te handelen mocht de situatie tot ernstige marktverstoringen leiden. In het ergste geval willen Frankrijk en Spanje dat de EU overgaat tot tegenmaatregelen.

Een overgroot deel van de Raad deelde de zorgen van Frankrijk en Spanje maar was van mening dat de oplossing vooral gevonden moet worden via de diplomatieke kanalen. Deze lidstaten zijn geen voorstander van tegenmaatregelen, daar deze maatregelen de prijzen aan beide kanten doen oplopen. Verder vroegen veel lidstaten de Commissie om nieuwe afzetmarkten voor de Europese producten te vinden.

Commissaris Wojciechowski wees erop dat de Europese Commissie alles in het werk gesteld heeft om tot de-escalatie van de situatie te komen. Eurocommissaris voor handel Phil Hogan zal begin volgend jaar naar de VS afreizen om samen de VS tot een oplossing te komen. Verder zal de Europese Commissie de komende tijd verder inzetten om toetreding tot nieuwe markten te bewerkstelligen voor de Europese landbouwproducten. Tot slot gaf Wojciechowski aan komende tijd de vinger aan de pols te houden om te kijken of er redenen zijn om steunmaatregelen te nemen.

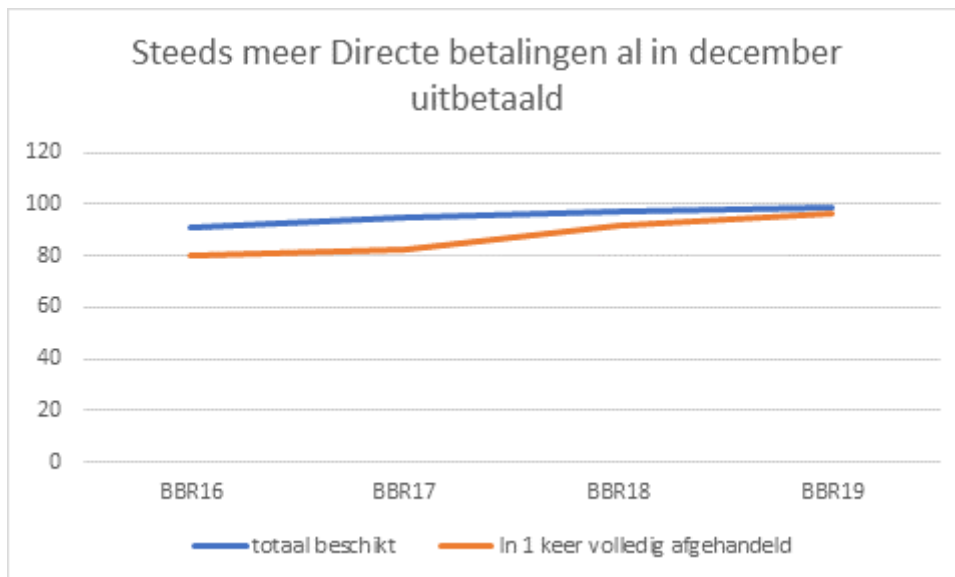
Ook Nederland is voor een diplomatieke oplossing in relatie tot de Amerikaanse importtarieven. Met betrekking tot het ingrijpen bij marktverstoring dient er sprake te zijn van een uitzonderlijke situatie die voldoende onderbouwd dient te zijn. Er moet worden voorkomen dat marktinstrumenten te gemakkelijk worden ingezet en daarmee verdere marktverstoring ontstaat. Nederland heeft dit punt aangehoord.

II. BETAALDOELSTELLING GLB 2019 GEHAALD

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) is per 1 december 2019 gestart met het uitbetalen van de directe betalingen van het GLB. De betaaldoelstelling van 95% is ruimschoots gehaald: 99,1% van de landbouwers (totaal 44.800 aanvragers) heeft een besluit ontvangen per 19 december. Daarvan heeft 96,3% ook al een volledige betaling ontvangen. Er is nu € 635,2 miljoen aan betalingen aangemaakt, onderverdeeld in (afgerond) € 441 miljoen voor de Basisbetaling, € 182 miljoen vergroening en € 12 miljoen Jonge Landbouwer Top Up.

De dienstverlening vanuit RVO.nl verbetert. RVO.nl blijft zich inzetten voor een Gecombineerde Opgave die klantvriendelijk is voor de landbouwers. Deze inzet heeft geleid tot een stijging in de klanttevredenheidscijfers van 6,5 naar 7,2. Een andere verbetering die ik graag wil noemen is dat RVO.nl dit jaar het grootste deel van de aanvragers al eerder hun beslissing heeft kunnen sturen, waardoor zij eerder zekerheid kregen. Eerder kregen de landbouwers de betaling en beslissing beide in december. In de grafiek hieronder wordt duidelijk dat het percentage dat

in december wordt uitbetaald elk jaar stijgt. Ook het percentage landbouwers dat in 1 keer de definitieve beschikking krijgt (basisbetaling en indien van toepassing vergroening en jonge landbouwer) stijgt. Verder is het gelukt de veelal complexe aanvragen 'Top Up jonge landbouwers' voor de jaarwisseling uit te betalen. Het overgrote deel is begin december betaald. Tot slot benoem ik nog de aanvragen uit de Nationale Reserve (daaruit kunnen rechten worden toegekend aan startende of jonge landbouwers of op percelen die eerder nog geen rechten kenden). Ook deze zijn bijna allemaal beschikt en betaald. Tevens blijkt dit jaar dat het percentage afwijzers Nationale Reserve (niet voldoen aan voorwaarden van de regeling) daalt.



Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit